

ผลการพัฒนาทักษะการช่วยเหลือตนเองด้านการแต่งกายของเด็กออทิสติก
ระดับเตรียมความพร้อมโดยใช้ชุดกิจกรรมการแต่งกาย

The Development of Self – Care Dressing Skills of Children
with Autism Spectrum

Disorder through Self – Care Dressing Skills – Activity Packages

ปรุณฉัตร จุฑัยรัตน์ Prungchat Juthaira*
สุพจน์ เกิดสุวรรณ Suphot Koedsuwan**
สุดาพร พงษ์พิชญ์ Sudaporn Pongpisanu***
ปณัฏฐา ครเดช Panatta Sorndej****

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาผลการพัฒนาทักษะการช่วยเหลือตนเองด้านการแต่งกายของเด็กออทิสติก ระดับเตรียมความพร้อมโดยใช้ชุดกิจกรรมการแต่งกาย 2) เพื่อเปรียบเทียบผลการพัฒนาทักษะการช่วยเหลือตนเองด้านการแต่งกายของเด็กออทิสติก ระดับเตรียมความพร้อมก่อนและหลังใช้ชุดกิจกรรมการแต่งกาย 3) เพื่อประเมินความพึงพอใจของผู้ปกครองที่มีต่อผลการพัฒนาทักษะการช่วยเหลือตนเองด้านการแต่งกายของเด็กออทิสติก ระดับเตรียมความพร้อม หลังใช้ชุดกิจกรรมการแต่งกาย กลุ่มเป้าหมายคือเด็กออทิสติก ระดับชั้นเตรียมความพร้อม อายุ 4-8 ปี ของศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 12 จังหวัดชลบุรี ภาคเรียน 2 ปีการศึกษา 2565 จำนวน 6 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ 1) ชุดกิจกรรมการแต่งกาย จำนวน 3 ชุด ชุดกิจกรรมการสวมและถอดรองเท้าแตะแบบสวม ชุดกิจกรรมการสวมและถอดกางเกงเอวยางยืด ชุดกิจกรรมการสวมและถอดเสื้อยืดคอกกลม 2) แผนการสอนรายบุคคล 3) แบบประเมิน

* นักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการจัดการการเรียนรู้ วิทยาลัยนวัตกรรมการศึกษา มหาวิทยาลัยเซนต์จอห์น

** อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก

*** อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

**** นักวิชาการอิสระ

ทักษะการช่วยเหลือตนเองด้านการแต่งกายก่อนเรียนและหลังเรียน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ การหาค่าเฉลี่ยและร้อยละ

ผลการวิจัย พบว่า 1) ผลการพัฒนาทักษะการช่วยเหลือตนเองด้านการแต่งกายโดยใช้ ชุดกิจกรรมการแต่งกาย กลุ่มเป้าหมายมีพัฒนาการดีขึ้น สามารถปฏิบัติกิจกรรมชุดกิจกรรมการแต่งกายทั้ง 3 ชุด ด้วยตนเอง ได้บ้าง โดยครูกระตุ้นเตือนด้วยวาจา และสามารถปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเองได้ทั้งหมด 2) ผลเปรียบเทียบการพัฒนาทักษะการช่วยเหลือตนเองด้านการแต่งกายของเด็กออทิสติกระดับเตรียมความพร้อมหลังใช้ชุดกิจกรรมการแต่งกายมีพัฒนาการสูงขึ้น คิดเป็นร้อยละ 84.76 3) ผู้ปกครองมีความพึงพอใจต่อผลการพัฒนาทักษะการช่วยเหลือตนเองด้านการแต่งกายของเด็กออทิสติกระดับเตรียมความพร้อม หลังใช้ชุดกิจกรรมการแต่งกาย คิดเป็นร้อยละ 87.61

คำสำคัญ: ทักษะการช่วยเหลือตนเอง, เด็กออทิสติก, ชุดกิจกรรมการแต่งกาย

Abstract

The purposes of this research are: 1) To study the results of the development of self-care skills on the dressing of the autistic children at the preparatory level by using the activity kit of dressing. 2) To compare the results of the development of self-care skills on the dressing of the autistic children at the preparatory level before and after using the activity kit of dressing. 3) To assess the satisfaction of parents on the results of the development of self-care skills on the dressing of the autistic children at the preparatory level after using the activity kit of dressing. The target group is six autistic students at the preparatory level who are aged between 4-8 years old of the Special Education Center, Educational Region 12, Chonburi Province, Semester 2 of Academic Year 2022. The research tools consist of 1) The 3 sets of activity kit of dressing, namely (1) the activity kit of putting on - taking off slipper shoes, (2) the activity kit of putting on - taking off elastic waist pants and (3) the activity kit of putting on - taking off round neck t-shirt, 2) The Individual Lesson Plan and 3) The Assessment of the self-care skills on the dressing before and after using the activity kit of dressing. The statistics used to analyze the data are Mean and Percentage.

The research results revealed that: 1) By using the activity kit of dressing, the target group has a better development. They can perform the three sets of activity kit of dressing some time by themselves and at the other time with verbal prompts by the teachers. 2) From the results of comparison of the development of self-care skills on the dressing of the autistic children at the preparatory level after using the activity kit of dressing, they have better development, representing 84.76 percent. 3) The parents were satisfied with the results of the development of self-care skills on the dressing of the autistic children at the preparatory level after using the activity kit of dressing, representing 87.61 percent.

Keywords: Self-Care Skills, Autism Children, The activity Kit of Dressing

บทนำ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545 และ (ฉบับที่ 3) พุทธศักราช 2553 และ (ฉบับที่ 4) พุทธศักราช 2562 มาตรา 10 กำหนดไว้ว่า การจัดการศึกษาต้องจัดให้บุคคลมีสิทธิและโอกาสเสมอกันในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่าสิบสองปีที่รัฐต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพโดยไม่เสียค่าใช้จ่าย การจัดการศึกษาสำหรับบุคคลซึ่งมีความบกพร่องทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ สังคม การสื่อสารและการเรียนรู้ หรือมีร่างกายพิการ หรือทุพพลภาพหรือบุคคลซึ่งไม่สามารถพึ่งตนเองได้ หรือไม่มีผู้ดูแลหรือด้อยโอกาส ต้องจัดให้บุคคลดังกล่าวมีสิทธิและโอกาสได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นพิเศษ โดยเฉพาะการศึกษาสำหรับคนพิการ ให้จัดตั้งแต่แรกเกิดหรือแรกพบความพิการโดยไม่เสียค่าใช้จ่าย และให้บุคคลดังกล่าวมีสิทธิได้รับสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการ และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ, 2542: 4)

กระทรวงศึกษาธิการโดยสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ได้มีการพัฒนาการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มการเตรียมความพร้อม และการประสานส่งต่อ มีรูปแบบวิธีการพัฒนาคนพิการในวัยเรียนเป็นรูปธรรมมากขึ้น โดยกระบวนการจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (Individualized Education Program : IEP) และแผนการสอนรายบุคคล (Individual Implementation Plan : IIP) การจัดทำแผนการให้บริการช่วงเชื่อมต่อเฉพาะ บุคคล (Individualized Transition Plan : ITP) รวมทั้งระบบการจัดบริการสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการ และความ

ช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา ตามระบบคูปองการศึกษา โดยด้านการบริหารจัดการ มีการดำเนินงานจัดทำระบบที่สำคัญ 4 ส่วน ได้แก่ ระบบการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษา ระบบการพัฒนาสถานศึกษาที่จัดการเรียนรวม จัดวางระบบและพัฒนาเครือข่ายการกระจายสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการ และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา ให้เด็กพิการเรียนรวมและระบบการจัดทำและพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมระยะสั้นตามประเภทความพิการ (แผนการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ ฉบับที่ 3 พ.ศ. 2560-2564 กระทรวงศึกษาธิการ, 2560: ก)

ศูนย์การศึกษาพิเศษเขตการศึกษา 12 จังหวัดชลบุรี จัดตั้งขึ้นตามแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ระยะที่ 8 (พ.ศ. 2540-2544) โดยกระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดแผนและนโยบายให้กรมสามัญศึกษาในช่วงเวลานั้นจัดการศึกษาสำหรับเด็กพิการเพื่อคอยกำกับดูแลการให้บริการและการเสริมสร้างพัฒนาการศึกษาเพื่อคนพิการ ให้มีความพร้อมสามารถจัดการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ ประกอบกับรัฐบาลได้เห็นความสำคัญของการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ จึงได้จัดตั้งศูนย์การศึกษาพิเศษขึ้นทั่วประเทศเพื่อรองรับนโยบายไปสู่การปฏิบัติ ศูนย์การศึกษาพิเศษเขตการศึกษา 12 จังหวัดชลบุรี มีบทบาทหน้าที่และภารกิจหลัก คือ การให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มและเตรียมความพร้อมทางการศึกษาให้แก่คนพิการทุกประเภท สนับสนุนการจัดการเรียนการสอน จัดเทคโนโลยี สิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการ และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา ตลอดจนเป็นแหล่งให้บริการทางวิชาการ การฝึกอบรมให้ความรู้ทางการศึกษาพิเศษแก่ผู้ปกครอง บุคลากรทางการศึกษา อาสาสมัคร ชุมชนและท้องถิ่น เพื่อการพัฒนาทางการศึกษาพิเศษอย่างทั่วถึงและครบถ้วน โดยมีเครือข่ายที่รับผิดชอบครอบคลุมพื้นที่ให้บริการในอีก 7 จังหวัด ในภาคตะวันออก ได้แก่ ฉะเชิงเทรา ระยอง จันทบุรี ตราด สระแก้ว ปราจีนบุรี และนครนายก

ศูนย์การศึกษาพิเศษเขตการศึกษา 12 จังหวัดชลบุรี ได้พัฒนาหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ มุ่งเน้นให้เด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษมีพัฒนาการเต็มตามศักยภาพ มีความพร้อมในการเรียนรู้ต่อไป จึงกำหนดจุดหมายเพื่อให้เด็กมีร่างกายเจริญเติบโตตามวัย แข็งแรง มีสุขนิสัยที่ดี สุขภาพจิตดี มีคุณธรรม จริยธรรม จิตใจที่ดีงาม และพัฒนาทักษะพื้นฐานทั้ง 6 ทักษะ

1. ทักษะด้านร่างกาย (ทักษะกล้ามเนื้อมัดใหญ่และทักษะกล้ามเนื้อมัดเล็ก)
2. ทักษะการรับรู้และแสดงออกทางภาษา
3. ทักษะการช่วยเหลือตัวเองในชีวิตประจำวัน
4. ทักษะทางสติปัญญาหรือการเตรียมความพร้อมทางวิชาการ
5. ทักษะทางสังคม
6. ทักษะจำเป็น

ทักษะการช่วยเหลือตนเองมีความสำคัญต่อชีวิตมนุษย์ในทุกช่วงวัย และถือเป็นพัฒนาการที่สำคัญด้านหนึ่งของเด็กในแต่ละช่วงวัย เป็นทักษะพื้นฐานต่อพัฒนาการด้านอื่น ๆ อีกทั้งเด็กต้องใช้ทักษะการช่วยเหลือตนเองไปตลอดชีวิต และเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ ที่มีข้อจำกัดในการช่วยเหลือตนเอง ไม่สามารถประกอบกิจวัตรประจำวันด้วยตนเองได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านการแต่งกาย เช่น การสวมใส่เสื้อผ้า การสวมใส่รองเท้า เป็นต้น หากยังไม่ได้รับการพัฒนาและฝึกฝนจนเป็นกิจวัตร เมื่อโตขึ้นปัญหาดังกล่าวทำให้เกิดผลกระทบสำหรับครอบครัวที่มีสมาชิกเป็นเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ ดังนั้นการพัฒนาทักษะการช่วยเหลือตนเองด้านการแต่งกายให้กับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ ให้สามารถช่วยเหลือดูแลตนเองได้อย่างเหมาะสมตามช่วงวัย จึงเป็นสิ่งสำคัญมากอย่างหนึ่ง ซึ่งผู้ที่เกี่ยวข้องและผู้ที่เกี่ยวข้องกับเด็กนั้น โดยเฉพาะผู้ปกครองและครูผู้สอนคือ บุคคลที่มีบทบาทร่วมกันพัฒนาทักษะการช่วยเหลือตนเองให้กับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ เพื่อให้เด็กสามารถดูแลตนเองได้โดยไม่ต้องเป็นภาระของบุคคลอื่นในสังคม (ทมลา บุญกาญจน์, มปป: 5)

การแต่งกายเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการฝึกทักษะช่วยเหลือตนเองในชีวิตประจำวัน เป็นเรื่องใกล้ตัวที่สามารถพัฒนาให้กับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษได้ ซึ่งในเด็กออทิสติกนั้นมีข้อจำกัดในหลาย ๆ ด้าน มีความสนใจจำเพาะเรื่องใดเรื่องหนึ่ง มีปัญหาทักษะการช่วยเหลือตนเองในด้านต่าง ๆ เช่น การแต่งกาย ซึ่งเด็กวัยนี้ควรได้รับการแก้ไขข้อจำกัดเหล่านั้นและส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ในด้านการแต่งกาย เด็กออทิสติกสามารถฝึกฝนทักษะได้จากหลักการสอนซ้ำ ๆ อย่างเป็นขั้นตอนที่ถูกรวบรวม จะทำให้เกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

ผู้วิจัยในฐานะครูผู้สอนเด็กออทิสติกในศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 12 จังหวัดชลบุรี พบว่าจากผลการประเมินพัฒนาการเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษของเด็กออทิสติกระดับเตรียมความพร้อม ยังไม่สามารถสวมใส่เครื่องแต่งกายที่ต้องใส่ประจำวันด้วยตนเองได้ เช่น รองเท้าแตะแบบสวม กางเกงเอวยางยืด และเสื้อยืดคอกลม เนื่องจากพ่อแม่ผู้ปกครอง ผู้ดูแลเด็กหรือบุคคลในครอบครัวของกลุ่มเด็กออทิสติกมักทำกิจวัตรประจำวันการสวมใส่เสื้อผ้าให้เด็กแทนมากกว่าการฝึกที่ละขั้นตอนจนเด็กสามารถสวมใส่เครื่องแต่งกายเองได้ ผู้วิจัยได้ทำการสอบถามผู้ปกครองในเรื่องทักษะต่าง ๆ ของเด็ก ได้ความเห็นตรงกันในด้านทักษะการช่วยเหลือตนเอง โดยเน้นเรื่องการแต่งกายซึ่งถือว่าเป็นทักษะที่ผู้ปกครองอยากให้เด็กได้รับการพัฒนาเป็นอันดับแรก ๆ อีกทั้งกลุ่มเด็กออทิสติกนั้นมีสมาธิต่อกิจกรรมเป็นเวลานาน ๆ มีความสนใจต่อกิจกรรมไม่ต่อเนื่อง ให้ความสนใจเพียงไม่นาน และมีลักษณะเด่น ๆ ที่เป็นปัญหาหลัก คือ พฤติกรรมอยู่นิ่งเมื่อต้องถูกบังคับให้ปฏิบัติกิจกรรมเป็นเวลานาน ทำให้ทักษะการช่วยเหลือตนเองด้านการแต่งกายพัฒนาไปได้ช้าและไม่เหมาะสมกับช่วงวัยของเด็ก ดังนั้นการพัฒนาทักษะการช่วยเหลือตนเองด้านการแต่งกาย เพื่อให้

เด็กสามารถสวมใส่เครื่องแต่งกายเองได้นั้น หากมีชุดกิจกรรมการแต่งกายที่เป็นลำดับขั้นตอน การสวมใส่เสื้อผ้า ช่วยฝึกพัฒนาการแต่งกายของเด็กออทิสติก จะช่วยให้เกิดการเรียนรู้และการจำจด ส่งผลให้เด็กออทิสติกดำเนินชีวิตได้อย่างมีความสุข

จากปัญหาข้างต้นที่ได้กล่าวมานั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะพัฒนาทักษะการช่วยเหลือตนเองด้านการแต่งกายของเด็กออทิสติกระดับเตรียมความพร้อมโดยใช้ชุดกิจกรรมการแต่งกาย

วัตถุประสงค์งานวิจัย

1. เพื่อศึกษาผลการพัฒนาทักษะการช่วยเหลือตนเองด้านการแต่งกายของเด็กออทิสติก ระดับเตรียมความพร้อมโดยใช้ชุดกิจกรรมการแต่งกาย
2. เพื่อเปรียบเทียบผลการพัฒนาทักษะการช่วยเหลือตนเองด้านการแต่งกายของเด็กออทิสติก ระดับเตรียมความพร้อม ก่อนและหลังใช้ชุดกิจกรรมการแต่งกาย
3. เพื่อประเมินความพึงพอใจของผู้ปกครองที่มีต่อผลการพัฒนาทักษะการช่วยเหลือตนเองด้านการ แต่งกายของเด็กออทิสติกระดับเตรียมความพร้อม หลังใช้ชุดกิจกรรมการแต่งกาย

ขอบเขตของการวิจัย

1. ด้านประชากร/กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ เด็กที่ได้รับการวินิจฉัยโดยบุคลากรทางแพทย์ชัดเจนว่าเป็นเด็กออทิสติกไม่มีภาวะแทรกซ้อนอื่น ๆ ร่วมด้วย โดยเป็นเด็กออทิสติกประจำปีการศึกษา 2565 อายุระหว่าง 4-8 ปี และกำลังศึกษาอยู่ที่ศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 12 จังหวัดชลบุรี จำนวน 6 คน
2. ด้านเนื้อหา เนื้อหาในการวิจัย คือ แผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล แผนการสอนเฉพาะบุคคล ทักษะการช่วยเหลือตนเองด้านการแต่งกาย ชุดกิจกรรมการแต่งกายในชั้นเรียนแบ่งเป็น 3 กิจกรรม กิจกรรมละ 10 ชั่วโมง ฝึกวันละ 1 ชั่วโมง รวมทั้งหมด 30 ชั่วโมง คือ 1) กิจกรรมการสวมและถอดรองเท้าแตะแบบสวม 2) กิจกรรมการสวมและถอดกางเกงเอวยางยืด 3) กิจกรรมการสวมและถอดเสื้อยืดคอกกลม

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. เด็กออทิสติก หมายถึง เด็กอายุระหว่าง 4-8 ปี ที่กำลังศึกษาอยู่ระดับเตรียมความพร้อม ศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 12 จังหวัดชลบุรี ซึ่งเป็นเด็กที่ได้รับการวินิจฉัยโดยบุคลากรทางแพทย์ชัดเจนว่าเป็นเด็กออทิสติกไม่มีภาวะแทรกซ้อนอื่น ๆ ร่วมด้วย เป็นเด็กที่มีข้อจำกัดด้านพฤติกรรม อารมณ์ และสังคม มีความสนใจต่อการฝึกกิจกรรมต่ำกว่าเด็กปกติ จำเป็นต้องได้รับ

การพัฒนาทักษะที่สำคัญ เช่น ทักษะการช่วยเหลือตนเอง ให้ตรงตามแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคลและแผนการสอนรายบุคคล

2. ทักษะการช่วยเหลือตนเอง หมายถึง ทักษะพื้นฐานที่ให้แก่ดูแลตนเอง เช่น การรับประทานอาหาร การทำความสะอาดร่างกาย การแต่งกาย ทักษะแรกๆที่ควรได้รับการเรียนรู้คือการอยู่ร่วมกันกับผู้อื่นและครอบครัว ความสามารถในการช่วยเหลือตนเองให้มีอิสระอยู่ในครอบครัวและชุมชนได้ ทักษะการช่วยเหลือตนเองด้านการแต่งกาย ถือว่าเป็นกิจวัตรประจำวันที่ได้รับพัฒนาให้เป็นที่ไปตามศักยภาพ

3. กิจกรรมการแต่งกาย หมายถึง กระบวนการหรือกิจกรรมที่กำหนดไว้ในแผนการจัดการศึกษาเฉพาะเด็กออทิสติกในทักษะการช่วยเหลือตนเองด้านการแต่งกาย ประกอบด้วย

- 1) กิจกรรมการสวมและถอดรองเท้าแตะแบบสวม
- 2) กิจกรรมการสวมและถอดกางเกงเอวยางยืด
- 3) กิจกรรมการสวมและถอดเสื้อยืดคอกลม

โดยจัดการเรียนการสอนให้แก่ผู้เรียนตามจุดประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติให้ทำได้เหมาะสมตามศักยภาพ

4. การวัดและประเมินผล หมายถึง การประเมินพัฒนาการขั้นต้นก่อนเข้ารับบริการ และเมื่อได้รับบริการโดยการจัดการเรียนการสอนนั้นมีการประเมินผลการจัดกิจกรรม กำหนดกิจกรรมให้เด็กปฏิบัติซึ่งผู้สอนใช้การสังเกตพฤติกรรม การสัมภาษณ์ผู้ปกครอง ในการประเมินแต่ละครั้ง มีการบันทึกข้อมูลความก้าวหน้า ฝึกกิจกรรมให้เป็นที่ไปตามระยะเวลาที่กำหนดไว้ สอบถามความพึงพอใจของผู้ปกครองที่มีต่อพัฒนาการของเด็ก และประเมินผลเชิงพฤติกรรมครั้งสุดท้ายเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลให้เป็นที่ไปตามวัตถุประสงค์

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ศึกษาวิเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อนำไปใช้ในการสร้างเครื่องมือ
2. ดำเนินการสร้างเครื่องมือ คือ ชุดฝึกกิจกรรมการแต่งกาย จำนวน 3 ชุด ประกอบด้วยชุดกิจกรรมการสวมและถอดรองเท้าแตะแบบสวม จำนวน 10 ชั่วโมงชุดกิจกรรมการสวมและถอดกางเกงเอวยางยืด จำนวน 10 ชั่วโมงชุดกิจกรรมการสวมและถอดเสื้อยืดคอกลม จำนวน 10 ชั่วโมง

แผนการสอนรายบุคคลของเด็กระดับเตรียมความพร้อมศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 12 จังหวัดชลบุรี ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2565 และแบบประเมินทักษะการช่วยเหลือตนเองด้านการแต่งกายของเด็กออทิสติกระดับเตรียมความพร้อม จำนวน 1 ชุด นำเครื่องมือที่สร้างขึ้นเสนอผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรง ได้ค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.91 และนำเครื่องมือไปทดลองกับกลุ่มเป้าหมาย จำนวน 6 คน

3. ประเมินทักษะการช่วยเหลือตนเองด้านการแต่งกาย ก่อนเรียนของเด็กออทิสติกระดับเตรียมความพร้อมโดยใช้แบบประเมินทักษะช่วยเหลือตนเองด้านการแต่งกาย ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น จำนวน 1 ชุด กับนักเรียนกลุ่มเป้าหมาย

4. ดำเนินการจัดกิจกรรมทักษะช่วยเหลือตนเองด้านการแต่งกายตามแผนการสอนรายบุคคล ใช้เวลา 30 วัน แบ่งเป็นชุดกิจกรรมละ 10 ชั่วโมง เป็นเวลา 1 ชั่วโมงต่อวัน ระหว่างการจัดกิจกรรมได้บันทึกผลการทำกิจกรรมจากชุดกิจกรรมการแต่งกายไว้ทุกครั้ง

5. เมื่อดำเนินการจัดกิจกรรมเสร็จสิ้น ผู้วิจัยทำการประเมินผลหลังทำกิจกรรมด้วยแบบประเมินทักษะช่วยเหลือตนเองด้านการแต่งกายซึ่งเป็นแบบประเมินชุดเดียวกับก่อนทำกิจกรรม และนำแบบสอบถามความพึงพอใจสำหรับผู้ปกครองที่มีต่อการพัฒนาทักษะการช่วยเหลือตนเองด้านการแต่งกายของเด็กออทิสติกให้ผู้ปกครองลงคะแนน

6. นำผลที่ได้จากการทดลองไปทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการทางสถิติ

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์หาค่าเฉลี่ยและร้อยละของคะแนน เปรียบเทียบก่อนและหลังทำกิจกรรมทักษะช่วยเหลือตนเองด้านการแต่งกายโดยใช้ชุดกิจกรรมการแต่งกาย

2. วิเคราะห์หาค่าเฉลี่ยและร้อยละของคะแนนที่ได้จากผลการพัฒนาทักษะการช่วยเหลือตนเองด้านการแต่งกายของเด็กออทิสติก ระดับเตรียมความพร้อมโดยใช้ชุดกิจกรรมการแต่งกาย

3. วิเคราะห์ผลความพึงพอใจของผู้ปกครองที่มีต่อผลการพัฒนาทักษะการช่วยเหลือตนเองด้านการแต่งกายของเด็กออทิสติกระดับเตรียมความพร้อม หลังใช้ชุดกิจกรรมการแต่งกาย

ผลการวิจัย

ตารางที่ 1 ตารางคะแนนเปรียบเทียบก่อนและหลังการใช้ชุดกิจกรรมการแต่งกายเพื่อพัฒนาทักษะการช่วยเหลือตนเองด้านการแต่งกายของเด็กออทิสติก ระดับเตรียมความพร้อม

เด็กคนที่	ก่อนได้รับการพัฒนาทักษะการช่วยเหลือตนเองโดยใช้ชุดกิจกรรมการแต่งกาย		หลังได้รับการพัฒนาทักษะการช่วยเหลือตนเองโดยใช้ชุดกิจกรรมการแต่งกาย	
	คะแนน (105)	ระดับความสามารถ	คะแนน (105)	ระดับความสามารถ
1	33	ทำได้ด้วยตนเองไม่ได้	83	ทำได้ด้วยตนเองบ้าง
2	50	ทำได้ด้วยตนเองไม่ได้	101	ทำได้ด้วยตนเอง
3	30	ทำได้ด้วยตนเองไม่ได้	81	ทำได้ด้วยตนเองบ้าง
4	45	ทำได้ด้วยตนเองไม่ได้	99	ทำได้ด้วยตนเอง
5	36	ทำได้ด้วยตนเองไม่ได้	85	ทำได้ด้วยตนเองบ้าง
6	35	ทำได้ด้วยตนเองไม่ได้	85	ทำได้ด้วยตนเองบ้าง
รวม	229		534	
ค่าเฉลี่ย	38.16	-	89.00	-
ร้อยละ	36.35		84.76	

จากตารางที่ 1 พบว่า เด็กออทิสติกระดับเตรียมความพร้อมทั้ง 6 คน หลังได้รับการพัฒนาทักษะการช่วยเหลือตนเองด้านการแต่งกายโดยใช้ชุดกิจกรรมการแต่งกาย มีพัฒนาการสูงขึ้นสามารถปฏิบัติกิจกรรมการสวมและถอดรองเท้าแตะแบบสวม การสวมและถอดกางเกงเอวยางยืดและการสวมและถอดเสื้อยืดคอกลมด้วยตนเองได้

ตารางที่ 2 เปรียบเทียบผลการพัฒนาทักษะการช่วยเหลือตนเองด้านการแต่งกายของเด็กออทิสติก ระดับเตรียมความพร้อมโดยใช้ชุดกิจกรรมการแต่งกาย ชุดกิจกรรมการสวม-ถอดรองเท้า และแบบสวม (จำแนกตามรายละเอียดพฤติกรรม)

ที่	รายละเอียดพฤติกรรม	ก่อนการใช้ชุดกิจกรรมการแต่งกาย เด็กคนที่ (คะแนน)						หลังการใช้ชุดกิจกรรมการแต่งกาย เด็กคนที่ (คะแนน)					
		1	2	3	4	5	6	1	2	3	4	5	6
1	หยิบรองเท้าวางตรงหน้าให้ถูกต้อง	1	2	1	2	1	1	3	5	3	5	4	4
2	ยกเท้าข้างใดข้างหนึ่ง (ข้างซ้าย หรือ ข้างขวาก่อนก็ได้) ขึ้นเพื่อสอดปลายเท้าเข้าไป	2	3	1	2	2	2	4	5	4	4	4	4
3	ส่วนของนิ้วเท้าสวมเข้าไปสุดความยาวของรองเท้า	2	2	1	2	2	2	4	4	3	4	4	4
4	ยกเท้าอีกข้างที่เหลือขึ้นเพื่อสอดปลายเท้าเข้าไป	2	3	1	2	2	2	4	5	4	4	4	4
5	เท้าทั้งสองข้างสวมอยู่ในรองเท้าอย่างถูกต้องและเรียบร้อย	2	3	1	2	2	2	5	5	4	5	5	5
6	ยกเท้าข้างใดข้างหนึ่ง (ข้างซ้าย หรือ ข้างขวาก่อนก็ได้) ออกจากรองเท้า	2	3	2	2	3	2	5	5	5	5	5	5
7	เท้าทั้งสองข้างถอดออกจากรองเท้าอยู่ด้านหลังเรียบร้อย	2	3	2	2	3	2	5	5	5	5	5	5
	รวม	13	19	9	14	15	13	30	34	28	32	31	31
	ร้อยละ	37.14	54.28	25.71	40	42.85	37.14	85.71	97.14	80	91.42	88.57	88.57

จากตารางที่ 2 พบว่า ผลการพัฒนาทักษะการช่วยเหลือตนเองด้านการแต่งกายของเด็กออทิสติก ระดับเตรียมความพร้อม หลังใช้ชุดกิจกรรมการแต่งกาย ชุดกิจกรรมการสวม-ถอดรองเท้า และแบบสวม มีคะแนนสูงขึ้น คือ สามารถสวม-ถอดรองเท้าและแบบสวมด้วยตนเองได้

ตารางที่ 3 เปรียบเทียบผลการพัฒนาทักษะการช่วยเหลือตนเองด้านการแต่งกายของเด็กออทิสติก
ระดับเตรียมความพร้อมโดยใช้ชุดกิจกรรมการแต่งกาย ชุดกิจกรรมการสวม-ถอดกางเกง
เอวยางยืด (จำแนกตามรายละเอียดพฤติกรรม)

ที่	รายละเอียดพฤติกรรม	ก่อนการใช้ชุดกิจกรรมการแต่งกาย						หลังการใช้ชุดกิจกรรมการแต่งกาย					
		เด็กคนที่ (คะแนน)						เด็กคนที่ (คะแนน)					
		1	2	3	4	5	6	1	2	3	4	5	6
1	หยิบกางเกงตรวจสอบถูกต้อง ด้านหน้า - ด้านหลัง	1	2	1	2	1	1	3	4	3	4	3	3
2	นั่งลงนั่งท่าทางสบาย ซันเข้าข้างใดข้างหนึ่งขึ้นเพื่อยกขา สอดเข้าไปในขากางเกง	1	2	1	1	1	1	3	5	3	5	4	4
3	สอดขาข้างซ้ายเข้าไปใส่ขากางเกงข้างซ้าย	1	2	2	2	2	2	4	5	4	5	4	4
4	สอดขาข้างขวเข้าไปใส่ขากางเกงข้างขวา	1	2	1	2	1	1	4	5	4	5	3	4
5	ลุกขึ้นยืนเพื่อดึงขอบกางเกงเอวยางยืดขึ้นจนถึงบริเวณ ลำตัว	1	2	1	2	1	1	4	5	4	5	4	4
6	มือทั้งสองข้างจับที่ขอบกางเกงเอวยางยืด และดึงกางเกง ลงมาถึงขาลำหรือคอผู้ม	1	2	1	2	1	2	4	5	4	5	4	4
7	ยกขาทีละข้าง (ขาข้างซ้ายหรือข้างขวา) ออกจากขา กางเกงและกางเกงเอวยางยืดหลุดออกจากลำตัว เรียบร้อย	2	3	2	3	2	2	5	5	5	5	5	5
	รวม	8	15	9	14	9	10	27	34	27	34	27	27
	ร้อยละ	22.85	42.85	25.71	40	25.71	28.57	77.14	97.14	77.14	97.14	77.14	77.14

จากตารางที่ 3 พบว่า ผลการพัฒนาทักษะการช่วยเหลือตนเองด้านการแต่งกายของเด็ก
ออทิสติกระดับเตรียมความพร้อมหลังใช้ชุดกิจกรรมการแต่งกาย ชุดกิจกรรมการสวม-ถอดกางเกง
เอวยางยืด มีคะแนนสูงขึ้น คือ สามารถสวม-ถอดกางเกงเอวยางยืดด้วยตนเองได้

ตารางที่ 4 เปรียบเทียบผลการพัฒนาทักษะการช่วยเหลือตนเองด้านการแต่งกายของเด็กออทิสติก ระดับเตรียมความพร้อมโดยใช้ชุดกิจกรรมการแต่งกาย ชุดกิจกรรมการสวม-ถอดเสื้อยืดคอกกลม (จำแนกตามรายละเอียดพฤติกรรม)

ที่	รายละเอียดพฤติกรรม	ก่อนการใช้ชุดกิจกรรมการแต่งกาย					หลังการใช้ชุดกิจกรรมการแต่งกาย						
		เด็กคนที่ (คะแนน)						เด็กคนที่ (คะแนน)					
		1	2	3	4	5	6	1	2	3	4	5	6
1	หยิบเสื้อยืดคอกกลมตรวจสอบความถูกต้องด้านหน้า – ด้านหลัง	1	1	1	1	1	1	3	4	3	4	3	3
2	สวมเสื้อยืดจากทางด้านบนผ่านทางศีรษะลงมาถึงบริเวณลำคอ	2	2	2	3	2	2	4	5	4	5	4	4
3	ยกแขนข้างซ้ายเพื่อสอดแขนเข้าไปในแขนเสื้อข้างซ้าย	2	3	2	3	2	2	4	5	4	5	4	4
4	ยกแขนข้างขวาเพื่อสอดแขนเข้าไปในแขนเสื้อข้างขวา	2	3	2	3	2	2	4	5	4	5	4	4
5	ดึงชายเสื้อยืดคอกกลมลงมาให้พอดีลำตัวเรียบร้อย	2	3	2	3	2	2	4	5	4	5	4	4
6	มือทั้งข้างจับปลายเสื้อยืดคอกกลมในลักษณะมือไขว่กันเป็นกากบาท แล้วดึงเสื้อขึ้นผ่านศีรษะ	1	2	1	2	1	1	3	4	3	4	4	4
7	ดึงเสื้อยืดคอกกลมผ่านศีรษะและแขนทั้งสองข้างออกไป แล้วดึงคอกกลมถูกต้องออกจากลำตัวเรียบร้อย	2	2	2	2	2	2	4	5	4	5	4	4
	รวม	12	16	12	17	12	12	26	33	26	33	27	27
	ร้อยละ	34.28	45.71	34.28	48.57	34.28	34.28	74.28	94.28	74.28	94.28	77.14	77.14

จากตารางที่ 4 พบว่า ผลการพัฒนาทักษะการช่วยเหลือตนเองด้านการแต่งกายของเด็กออทิสติก ระดับเตรียมความพร้อมหลังใช้ชุดกิจกรรมการแต่งกาย ชุดกิจกรรมการสวม-ถอดเสื้อยืดคอกกลม มีคะแนนสูงขึ้น คือ สามารถสวม-ถอดเสื้อยืดคอกกลมด้วยตนเองได้

ตารางที่ 5 คะแนนความพึงพอใจของผู้ปกครองที่มีต่อผลการพัฒนาทักษะการช่วยเหลือตนเองด้านการแต่งกายของเด็กออทิสติก ระดับเตรียมความพร้อม หลังการใช้ชุดกิจกรรมการแต่งกาย

ผู้ปกครอง	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5	คนที่ 6
คะแนนรวม (35)	31	33	30	31	29	30
ร้อยละ	88.57	94.28	85.71	88.57	82.85	85.71
ค่าเฉลี่ยร้อยละ	87.61					

ตารางที่ 5 พบว่า ผู้ปกครองมีความพึงพอใจต่อพัฒนาการของเด็กออทิสติกทั้ง 6 คนที่ได้รับผลการพัฒนาทักษะการช่วยเหลือตนเองด้านการแต่งกายของเด็กออทิสติก ระดับเตรียมความพร้อมโดยใช้ชุดกิจกรรมการแต่งกาย คิดเป็นร้อยละ 87.61

สรุปผลการวิจัย

1. เพื่อศึกษาผลการพัฒนาทักษะการช่วยเหลือตนเองด้านการแต่งกายของเด็กออทิสติก ระดับเตรียมความพร้อมโดยใช้ชุดกิจกรรมการแต่งกาย พบว่า ทักษะการช่วยเหลือตนเองด้านการแต่งกายของเด็กออทิสติกระดับเตรียมความพร้อมก่อนใช้ชุดกิจกรรมการแต่งกายไม่สามารถสวม-ถอดเครื่องแต่งกาย เช่น กางเกงเอวยางยืด เสื้อยืดคอกลม และรองเท้าแตะแบบสวมด้วยตนเองได้ หลังจากเด็กออทิสติกทั้ง 6 คน ได้ทำกิจกรรมทักษะการช่วยเหลือด้านการแต่งกายโดยใช้ชุดกิจกรรมการแต่งกาย เด็กออทิสติกทั้ง 6 คน สามารถสวม-ถอดเครื่องแต่งกายได้เองบ้างโดยครูกระตุ้นเตือนด้วยวาจาเพียงอย่างเดียว และสามารถสวม-ถอดเครื่องแต่งกายด้วยตนเองได้ คิดเป็นร้อยละ 84.76 ซึ่งมีพัฒนาการสูงขึ้น

2. เพื่อเปรียบเทียบผลการพัฒนาทักษะการช่วยเหลือตนเองด้านการแต่งกายของเด็กออทิสติกระดับเตรียมความพร้อม ก่อน-หลังใช้ชุดกิจกรรมการแต่งกาย พบว่า ผลการพัฒนาทักษะช่วยเหลือตนเองด้านการแต่งกายของเด็กออทิสติกระดับเตรียมความพร้อมโดยใช้ชุดกิจกรรมการแต่งกาย หลังการใช้ชุดกิจกรรมการแต่งกาย เด็กออทิสติกมีพัฒนาการด้านการแต่งกายสูงขึ้น กว่าก่อนใช้ชุดกิจกรรมการแต่งกาย

3. เพื่อประเมินความพึงพอใจของผู้ปกครองที่มีต่อผลการพัฒนาทักษะการช่วยเหลือตนเองด้านการแต่งกายของเด็กออทิสติกระดับเตรียมความพร้อม หลังใช้ชุดกิจกรรมการแต่งกาย จากแบบสอบถามความพึงพอใจของผู้ปกครอง พบว่า ผู้ปกครองมีความพึงพอใจต่อผลการพัฒนาทักษะการช่วยเหลือตนเองด้านการแต่งกายของเด็กออทิสติกระดับเตรียมความพร้อม หลังใช้ชุดกิจกรรมการแต่งกาย คิดเป็นร้อยละ 87.61

อภิปรายผล

1. ความสามารถด้านการแต่งกายของเด็กออทิสติกระดับเตรียมความพร้อมที่มีพัฒนาการสูงขึ้นนั้น ปัจจัยที่ช่วยส่งเสริมให้เด็กฝึกกิจกรรมสำเร็จลุล่วง คือ การสร้างชุดกิจกรรมการแต่งกาย โดยผ่านการพิจารณาความเหมาะสมจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน มีการตรวจสอบแบบประเมินพัฒนาการด้านการแต่งกายก่อน-หลังใช้ชุดกิจกรรมการแต่งกายและผู้วิจัยได้ปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำจากผู้เชี่ยวชาญให้มีความสอดคล้องกับเนื้อหาเพื่อให้สามารถนำไปใช้กับกลุ่มเป้าหมาย โดยชุดกิจกรรมการแต่งกายมีลำดับจากง่ายไปถึงยาก การสาธิตเป็นตัวอย่างแบบมีลำดับขั้นตอน รวมไปถึงการฝึกกิจกรรมอย่างต่อเนื่องเป็นประจำเพื่อให้เกิดการจดจำ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Iscan, Nurcin and Fazlioglu (2016) ศึกษาเรื่องการใช้เทคนิคการชี้แนะเพื่อช่วยเหลือการแต่งกายสำหรับเด็กออทิสติกจำนวน 3 คน อายุ 8, 10 และ 11 ปีตามลำดับ โดยเริ่มต้นจากการ

ชี้แนะทางกายเต็มรูปแบบและคอยลดระดับการชี้แนะลงทีละขั้น จนเหลือเพียงการชี้แนะด้วยวาจา ซึ่งผลการวิจัยพบว่าเด็กออทิสติกที่ได้รับการชี้แนะเรื่องการแต่งกาย สามารถปฏิบัติกิจกรรมได้ด้วยตนเองและสอดคล้องกับงานวิจัยของโรซา ธรรมศิริ (2551) ศึกษาเรื่องการฝึกปฏิบัติกิจกรรมประจำวันของเด็กออทิสติกโดยใช้ชุดภาพและการเสริมแรง หลังได้รับการฝึกกิจกรรมประจำวัน ซึ่งเป็นทักษะการช่วยเหลือตนเองโดยใช้ภาพเป็นสื่อ ช่วยเพิ่มทักษะให้เด็กออทิสติกสามารถช่วยเหลือตนเองได้มากขึ้น ทำกิจกรรมประจำวันได้เพิ่มขึ้น

2. ผู้ปกครองที่มีเด็กที่ได้รับการวินิจฉัยโดยบุคลากรทางแพทย์ชัดเจนว่าเป็นเด็กออทิสติก ไม่มีภาวะแทรกซ้อนอื่น ๆ ร่วมด้วย อยู่ในความดูแลนั้น มีความพึงพอใจต่อการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้นด้านการแต่งกายของเด็กออทิสติก ความสามารถในการช่วยเหลือตนเองด้านการแต่งกายของเด็กออทิสติกเวลาอยู่บ้านมีพัฒนาการที่ดีขึ้น ทำให้ผู้ปกครองลดการช่วยเหลือลงไปได้มาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ วันชชา เครือหิรัญ (2549) ศึกษาเรื่องความรู้ ทักษะคิด และการปฏิบัติตัวของพ่อแม่ที่มีต่อลูกที่เป็นออทิสติก พบว่า พ่อแม่มีความคิดว่า เด็กออทิสติกสามารถมีพัฒนาการด้านต่าง ๆ ดีขึ้นเมื่อได้รับการพัฒนาที่ถูกต้อง จึงควรพาลูกไปฝึกทักษะต่าง ๆ เพื่อส่งเสริมพัฒนาการในทุกด้าน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

1. การวิจัยครั้งนี้เป็นการฝึกขั้นตอนการแต่งกายเป็นลำดับจากง่ายไปถึงยาก คือ การสวม-ถอดรองเท้าแตะแบบสวม การสวม-ถอด เสื้อยืดคอกกลม การสวม-ถอด กางเกงเอวยางยืด ช่วยให้เด็กพัฒนาไปเป็นลำดับขั้นตอน และมีสมาธิจดจ่อกับกิจกรรมที่ทำ

2. ชุดกิจกรรมการแต่งกาย สามารถช่วยฝึกทักษะด้านอื่น ๆ ให้กับเด็กไปด้วย ได้แก่ การเก็บเสื้อผ้าเข้าที่เมื่อทำกิจกรรมเสร็จสิ้นแล้ว ช่วยฝึกการพับเสื้อคอกกลมและการพับกางเกงเอวยางยืด เป็นการเชื่อมโยงเข้ากับกิจวัตรประจำวันได้

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรทำวิจัยเพื่อพัฒนาทักษะการช่วยเหลือตนเองด้านอื่น ๆ ที่มีความจำเป็นต่อการดำเนินชีวิตประจำวัน เช่น การรับประทานอาหาร ได้แก่ การจับช้อน-ส้อม การหยิบถาดอาหาร เป็นต้น การเข้าห้องน้ำ ได้แก่ การแปรงฟัน การล้างมือ เป็นต้น

2. ควรทำวิจัยเพื่อพัฒนาทักษะการช่วยเหลือตนเองด้านการแต่งกายโดยใช้ชุดกิจกรรมการแต่งกาย ที่ประกอบด้วย การสวม-ถอดถุงเท้า การติดกระดุมเสื้อคอกปก การรัดเชือกกางเกง เป็นต้น

รายการอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2542). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545*. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.
- _____ (2560). *แผนการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ ฉบับที่ 3 พ.ศ. 2560-2564*. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.
- ชมลา บุญญาญจน์. (2559). *การพัฒนารูปแบบการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยผู้ปกครองมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาทักษะการช่วยเหลือตนเอง สำหรับเด็กกลุ่มองพิการ*. ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- วันชชา เครือหิรัญ. (2549). *ความรู้ ทักษะ และ การปฏิบัติตัวของพ่อแม่ที่มีต่อลูกเป็นออทิสติก*. วิทยานิพนธ์คหกรรมศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- อโรชา ธรรมศิริ. (2551). *การฝึกปฏิบัติกิจกรรมประจำวันของเด็กออทิสติกโดยใช้ชุดภาพและการเสริมแรง*. วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- Iskan, G., Nurcin, E., and Fazlioglu, Y. (2016). *Effect of Most-to-Least Prompting Procedure on Dressing Skill of Students with Autism*. *Educational Research and Reviews*.